

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

## **ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ШКОЛІ**

Науково-методична міжуніверситетська конференція  
з міжнародною участю

*Одеса, 18–20 січня 2023 року*

Матеріали конференції

За редакцією доктора медичних наук,  
професора В. Г. Марічереда



Одеса

ОНМедУ

2023



**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

## **ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ШКОЛІ**

Науково-методична міжуніверситетська конференція  
з міжнародною участю

*Одеса, 18–20 січня 2023 року*

Матеріали конференції

За редакцією доктора медичних наук,  
професора В. Г. Марічереда



Одеса

ОНМедУ

2023

УДК 61:378(043.2)

3-12

**Відповідальна за випуск** — д. е. н., доц. В. І. Борщ

**Редакційна колегія:**

В. Г. Марічереда, д. мед. н., проф.,  
С. Г. Котюжинська, д. мед. н., проф.,  
Л. М. Унгурян, д. фарм. н. проф.  
Т. В. Чабан, д. мед. н., проф.,  
А. І. Гулюк, д. мед. н., проф.  
І. П. Анненкова, д. пед. н., доц.,  
В. І. Борщ, д. е. н., доц.  
Е. С. Бурячківський, к. мед. н., доц.,  
Н. Л. Кусик, к. е. н., доц.,  
К. М. Усиченко, к. мед. н.,  
Ю. Ю. Петровський, к. мед. н.

*Рекомендовано до друку  
Вченою радою Одеського національного  
медичного університету МОЗ України  
Протокол № 3 від 31.01.2023 р.*

**Забезпечення** якості освіти у вищій медичній школі :  
3-12 наук.-метод. міжуніверситет. конф. з міжнар. участю.  
Одеса, 18–20 січня 2023 року : матеріали конф. / за ред.  
д. мед. н., проф. В. Г. Марічереда. [Електронне видання]. –  
Одеса : ОНМедУ, 2023. – 616 с.  
ISBN 978-966-443-123-8

Матеріали конференції, присвяченої забезпеченню якості  
освіти у вищій медичній школі, містять тези доповідей учасни-  
ків.

**УДК 61:378(043.2)**

ISBN 978-966-443-123-8

© Одеський національний  
медичний університет, 2023

Кошельник Олена Леніанівна СТВОРЕННЯ ТА ПЕРЕРОБКА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ У СВІТЛІ НОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ ВИЩОЇ ОСВІТИ .....	110
Кравченко Тетяна Юріївна, Лотиш Надія Григорівна ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІНТЕРНІВ-ПЕДІАТРІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ .....	113
Кривенко Олександр Іванович, Капустник Володимир Валерійович ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРВИННОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ ЛІКАРЯМИ-ІНТЕРНАМИ В ПЕРІОД ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ .....	115
Krushynska Tetiana Yuriiivna, Sharun Alesia Vitaliivna MEDICAL STUDENT'S PROSPECTIVE REFLECTION ON STUDYING MICROBIOLOGY .....	119
Ковров Анатолій Володимирович, Ажаман Ірина Анатоліївна ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ COVID-19 ТА ВОЄННИХ ДІЙ В УКРАЇНІ.....	123
Кулачинський Микола Миколайович ВИБІРКОВІ ГУМАНІТАРНІ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЇХНЄ ЗНАЧЕННЯ У ФОРМУВАННІ МЕДИКА ЯК СОЦІАЛЬНОЇ ОСОБИ .....	125
Курило Валерія Олександрівна, Юфименко Вікторія Георгіївна КОМУНІКАТИВНІ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТА-СТОМАТОЛОГА ЯК ПЕРЕДОСНОВА ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ .....	129
Лазуренко Вікторія Валентинівна, Старкова Ірина Володимирівна, Тіщенко Олександра Миколаївна, Старкова Віолетта Дмитрівна ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК ЗІ СТУДЕНТАМИ — ЗАПОРУКА ЯКІСНОГО ЗАСВОЄННЯ АКУШЕРСТВА ТА ГІНЕКОЛОГІЇ .....	133

**Кулачинський Микола Миколайович,**  
кандидат політичних наук,  
доцент, доцент кафедри суспільних наук

## **ВИБІРКОВІ ГУМАНІТАРНІ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЇХНЄ ЗНАЧЕННЯ У ФОРМУВАННІ МЕДИКА ЯК СОЦІАЛЬНОЇ ОСОБИ**

*Одеський національний медичний університет*

За останні декілька років Україна знаходилася та й продовжує знаходитися у перманентній пертурбації соціальних змін, у тому числі й в системі освіти. Став очевидним той факт, що розвиток країни лише шляхом економічного зростання та нарощування технічного потенціала несе у собі певну обмеженість та небезпеку. Не береться у розрахунок рівень культурного та духовного рівня осіб, від яких залежить доля країни. Визначальна роль у подоланні найгостріших проблем які є як у воєнний так і в повоєнний часи буде належати українській освіті, оскільки її якісний рівень буде визначати майбутнє країни.

Прискорення історичного часу у світі, який торкається також й терен України давав можливість збільшувати обсяг знань у двічі кожні тридцять років у минулому столітті, то зараз не дійшовши до своєї першої декади, XXI століття збільшує цей обсяг на 15 відсотків кожного року.

Такий факт розвитку само собою підвищує вимоги до суспільства у сфері якостей професійної освіти. Останні п'ять років вищі медичні заклади освіти постійно оновлюють технології навчання а разом з ними постійно змінюються економічні умови, в яких працюють дані заклади. Сюди слід додати й загострення конкурентної боротьби на ринку освітніх і наукових послуг, в зв'язку з цим не є стійкою позиція держави по відношенню до вищої освіти.

В цілому світі та й в Україні зокрема спостерігаються кризові явища у формуванні творчого потенціалу суспільства і самостійно вирішити цю проблему будь якій країні навряд чи вдасться.

У майбутньому Україні прийдеться по новому оцінити значення та перспективи розвитку гуманітарної освіти, та в провадження її елементів у вищі навчальні заклади не гуманітарного спрямування. Так чи інакше гуманітарні дисципліни допомагають сформуватися медику як

соціальної особи та відповідати потребам ринку праці і суспільства в цілому.

Достатньо низький рівень соціально-гуманітарної підготовки не дозволяє значній кількості випускників вищих медичних закладів у повній мірі реалізувати себе у своїй професії, не кажучи вже про власну громадянську позицію. Значна частина інтелігенції має вузько-спеціалізований тип мислення, який формується у лавах студентства. Відношення у таких випускників до гуманітарних дисциплін носить поверховий, і в деяких випадках байдужий характер.

Ще на початку XXI століття соціологічна лабораторія кафедри етики, естетики та історії культури в Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» у 2000–2008 рр. проводила опитування серед старшокурсників цього університету під заголовком «Гуманітарні дисципліни очима студентів» [1, с. 184]. Було завдання отримати об'єктивні відповіді від студентів про значимість гуманітарних дисциплін, які вивчаються у цьому вузі для них як майбутніх спеціалістів.

Так, з самого початку опитування вони отримали вражаючі показники, тобто 90,3 % студентів цих курсів вважають, що гуманітарні дисципліни є невід'ємною складовою навчального процесу в університеті. 57,1 % від загальних відсотків відвідують лекції і семінари з гуманітарних курсів, оскільки вважають їх актуальними і цікавими, в той же час 42,2 % вивчають їх лише тому, що вони є в навчальному плані [2, с. 155]. І треба додати, що цих студентів цікавили саме ті гуманітарні дисципліни, такі як психологія, етика ділового спілкування, які носять нормативний характер. Оскільки цілком закономірним є те що ці дисципліни суттєво впливають на формування у студента поглядів, переконань і ціннісних орієнтацій. Вони вважають що ці дисципліни є корисними та необхідними у професійній діяльності. Аналізуючи ці дані ми приходимо до висновку що студенти хочуть вивчати тільки ті дисципліни, які сприятимуть їх майбутньому професійному успіху.

Треба зазначити, що сутність гуманітарної освіти бачиться, перш за все, у формуванні культури мислення, творчих здібностей майбутнього спеціаліста на основі глибокого розуміння всієї культурної спадщини. Вона повинна вирішувати завдання загальнокультурної компетентності людини, що виходить за рамки її професійної сфери.

Вищий медичний заклад готує не лише майбутнього фахівця та професіонала своєї справи, але й формує творчу людину, всебічно розвинену, з яскраво вираженою індивідуальністю. Сьогодні постало

питання вибірковості гуманітарних дисциплін серед яких у пріоритеті стоїть історія України, історія української культури, які виступають головними у вибрані, в той час як соціологія, політологія, основи демократії, основи українських політичних вчень, розглядаються вже по мірі можливості і, можуть розглядатися у навчальному процесі, якщо їх обере певна кількість студентів. Тут головне не треба забувати, що вищевказані дисципліни реалізують завдання соціалізації людини, які є гнучкими до урахувань постійних економічних, політичних та соціальних змін, які у XXI столітті знаходяться у перманентному стані.

Якщо додати сюди вдосконалення методик викладання, підвищення якості репрезентації то це може принципово змінити характер навчання, який у більшій мірі буде сприяти розвитку творчих здібностей особи, як представника молодого покоління, молоді еліти суспільства, в решті решт майбутнього нашої країни.

При організації навчального процесу треба використовувати як найбільше рольові та дидактичні ігри, лекції — дискусії, перехресні дискусії та інші сучасні методи навчання.

Онлайн-заняття як правило супроводжуються інформаційними технологіями, спеціалізованим телебаченням різноманітними інформаційними ресурсами.

Для підготовки майбутніх фахівців важливим є не тільки розробка нових навчальних програм, але й форми організації занять, тобто це можуть бути різноманітні тренінги, дискусії, імітаційні ігри, які надають можливість прийняти обґрунтоване об'єктивне рішення. Практично більше третини знань студенти отримують завдяки творчому, активному спілкуванню.

Будь якому в тому числі й сучасному українському суспільству потрібні соціальні високо-активні особи, які можуть і повинні приймати рішення, адекватні до сьогодення.

Кажучи про лекцію циклу гуманітарних дисциплін слід зауважити той факт, що даний методичний вид занять дає певні переваги, оскільки допомагає формувати у студентів здатність логічно мислити, самостійно приймати рішення, дозволяє також формувати професійні якості особистості студента, виступає певним способом їхнього ствердження в суспільстві. Крім того, зазначений метод навчання успішно поєднується з такими методичними прийомами як рольові ігри, дебати, конференції форуми тощо.



При викладанні соціально-гуманітарних дисциплін викладачеві потрібно створювати сприятливу невимушену атмосферу в ході інформативної взаємодії, у якій студенту не обов'язково приймати думку викладача як єдино правильну. Завдання тут полягає не лише у передачі знань студенту, а насамперед у формуванні вмінь знаходити вихід зі складних ситуацій. Насамперед таку методику часто використовують на практичних чи семінарських заняттях.

Зазначені методики можна застосовувати для опанування навчального матеріалу значної складності та обсягу. У вивченні соціально-гуманітарних дисциплін такі практики як правило застосовують задля поглиблення розуміння, якісної інтерпретації та збільшення обсягів матеріалу, який вивчається. Викладач повинен творчо та гнучко використовувати у навчальному процесі здатність інтерактивних методів до комбінування, що передбачає також розробку нових різноманітних методів.

Окрім підготовки фахівця, з його фундаментальними знаннями доцільно готувати й соціальну особистість, яка здатна займатися самоосвітою протягом всього життя. Без сумніву в Україні сьогодні є присутніми гострі протиріччя між соціально-гуманітарними знаннями, освітою і реальною дійсністю, між знаннями і політичними рішеннями. Минуле показало, що науково-технічний прогрес, розвиток економіки, формування ідеологічних засад сучасного суспільства стають джерелами соціального розвитку тільки за умови проявлення через них фізичних і духовних здібностей людини. Суттю нової парадигми освіти є підхід до людини як вищої цінності, самоцілі і головної умови розвитку суспільства. Розвиток особистості, яка є дійсним громадянином, патріотом своєї країни — головне завдання нової системи освіти. Динамічну швидкість цьому процесу безумовно має надавати гуманітарна освіта, через розширення «вузько-професійного» спеціаліста у сфері медицини у людину, здатну переосмислювати своє життєве призначення, удосконалювати свій фах, в решті решт стати елітою майбутнього. Все це їй надають непрофільюючі дисципліни у вищому медичному закладі. У майбутньому, після війни українське суспільство буде потребувати професіоналів які мають не лише фахові знання, а також й високий рівень відповідальності перед державою, українською спільнотою, що не можливо реалізувати без гуманітарної освіти.

## Список літератури

1. Перевалова Л. В. Роль і значення гуманітарної освіти у підготовці фахівців нового покоління. Проблеми та перспективи формування гуманітарно-технічної еліти. Київ: Основи, 2010. С. 182–188.
2. Павліченко О. О., Петрова Л. О. *Збірник наукових праць Харківського національного університету Повітряних Сил*. Випуск 3 (57). Харків, 2018. С. 152–157.

**Курило Валерія Олександрівна,**  
здобувач вищої освіти,  
спеціальність 221 Стоматологія

**Юфименко Вікторія Георгіївна,**  
старший викладач закладу вищої освіти  
кафедри українознавства і гуманітарної підготовки

## **КОМУНІКАТИВНІ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТА-СТОМАТОЛОГА ЯК ПЕРЕДОСНОВА ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ**

*Полтавський державний медичний університет*

Підготовка сучасного стейкхолдера, який стане конкурентоспроможним фахівцем-стоматологом на ринку праці не може бути достатньою без мовних компетенцій, які дозволять комунікативно виправдано користуватися засобами мови в різних життєвих ситуаціях, у тому числі й професійного спрямування. Досконале володіння державною мовою — запорука професійної кар'єри, передоснова фахової компетенції. Програма дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» передбачає виховання студента як компетентну мовну особистість, яка володіє високою мовною культурою; формування навичок користування засобами мови в різних життєвих ситуаціях з обов'язковим дотриманням мовних норм та мовленнєвого етикету. Досконале володіння державною мовою — важлива умова формування особистості майбутнього спеціаліста, запорука професійної кар'єри, передоснова фахової компетенції. Як доводить медична практика й